

CHIA SẺ ĐƯỜNG ĐẾN HẠNH PHÚC

Nguyên tác: Giảng giải Đệ Tử Quy

Chủ giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Người chia sẻ: Vô Danh cư sĩ

Bài thứ 14

Kính chào các bạn đồng học!

Kính chúc các bạn một ngày mới tốt lành!

[Hôm trước chúng ta đang dừng ở mục IV: “Giáo dục đạo đức là đường đến hạnh phúc”.

Trong mục IV này, chúng ta đã học qua một số nội dung sau, tôi xin nhắc lại để bạn hồi tưởng:

- 1. Trọng tâm giáo dục đạo đức là gì? Là dạy làm thiện.*
- 2. Phương pháp giáo dục là gì? Là “Thân giáo”- lấy mình làm gương.*
- 3. Giáo dục đạo đức bắt đầu từ khi nào? Cầm gốc từ nhỏ - Càng sớm càng tốt, học suốt đời cho đến khi nào thành Thánh thành Hiền.*
- 4. Dạy và học đạo đức học ở đâu? Từ học thuyết Thánh hiền*
- 5. Muốn dạy con thì cha mẹ phải có trí tuệ.*

Vì sao thế? Vì chọn lựa của cha mẹ ảnh hưởng cuộc đời con. Cho nên chọn lựa của cha mẹ phải đúng, phải chuẩn. Muốn đúng, muốn chuẩn thì phải có trí tuệ, muốn có trí tuệ phải học. Trí tuệ học ở đâu?

Một là: Trí tuệ không học từ “chân lý tương đối”

Trong ý này có 4 điểm như sau:

- 1- Học từ trong sách có được không? Sách vở thế gian có hay, có dở.
- 2- Học từ cha mẹ thì thế nào? Hành vi của cha mẹ cũng có đúng, cũng có sai.
- 3- Học từ những nội dung khác có được không?
- 4- Học người nhiều tuổi, nhiều kinh nghiệm có nên không?

Hôm qua chúng ta chúng ta đã học xong ý thứ nhất và thứ hai, đó là: Trí tuệ không học từ trong sách vở thế gian, trí tuệ cũng không học từ sự hiểu biết của cha mẹ. Hôm nay chúng ta sẽ tiếp đến nội dung thứ ba:

3- Vậy học từ những nội dung khác thì sao?]

Truyền hình cũng vậy, nội dung sách vở cũng như vậy,

[Giống như cái bài mà tôi chia sẻ đó, gọi là “Johnny Johnny, yes papa”, cái bài hát đấy, tôi đã lấy cả đường link cho các bạn.

Tả về cái gì? Về một đứa trẻ ăn trộm đường, ăn trộm đường xong đến lúc cha phát hiện ra, cha chạy ra hỏi là: “Há mồm ra”, thì giấu biến lộ đường đi ra đằng sau. Thế xong giấu, dối cha.

Thế là bạn xem, bạn cười rất là thích thú. Thế là dạy trẻ con trí trá, ăn trộm. Thế mà cả bạn, cả con bạn cùng xem rồi cười ha ha. Không có tác dụng gì thì bạn xem làm gì? Bạn nạp vào cái đầu óc này làm gì? Nó đã phiền não đến vô cùng rồi.

Thậm chí còn phản tác dụng nữa vì dạy trẻ con ăn trộm và trí trá.

Tiến sĩ Thái giảng tiếp:]

Gần đây có quyển sách bán rất chạy tựa đề là “Cha Nghèo, Cha Giàu”, chắc có người cũng đã xem qua.

[Ai xem “Cha Nghèo, Cha Giàu” rồi giờ tay tôi xem ạ? A Di Đà Phật. Hôm trước tôi có nghe cư sĩ Diệu Đường nói trước đây cũng rất thích quyển này.

Tiến sĩ Thái giảng tiếp:]

Có một phụ huynh sau khi xem xong rất vui mừng, chạy đến nói với tôi.

Cô nói:

- Thầy Thái ơi! Quyển sách này thật có hiệu quả, nó có thể làm cho con gái lười biếng của tôi biến thành siêng năng.

Thuốc đặc trị này có hiệu quả không? Thật là có hiệu quả. Cô kể, cô nói với con gái:

- Con gái ơi, giúp mẹ lau nhà thì mẹ cho con hai đồng, giúp mẹ phơi quần áo thì mẹ cho con hai đồng, giúp mẹ rửa chén thì mẹ cho con ba đồng.

Con gái cô vốn dĩ lười biếng đột nhiên biến thành người rất có tinh thần, gần như không biết sợ khó khăn là gì, bắt đầu làm việc. Vậy có hiệu quả hay không?

[Các bạn có thể không ạ? Các bạn đã từng bao giờ thế với con cháu mình chưa ạ?]

Ngày trước tôi cũng có một cái sổ để chấm cho cư sĩ Hằng với cư sĩ Trung. Con rửa bát thì con được một nghìn. Con gấp quần áo, con quét nhà thì con được chừng này nghìn. Con học giỏi thì con được chừng này nghìn. Cứ như thế tôi cộng vào. Rất phấn khởi. Hai vị thi nhau làm.

Về sau tôi xui là: “Hôm nay thì thiếu bàn chải đánh răng thì mình trích ra mình mua”. Cứ như thế các bạn ạ.]

Vậy có hiệu quả không?

Quý vị thấy những thuốc đặc trị đều có hiệu quả. Khi bạn cảm thấy cảm mạo, chảy nước mũi, vừa chích thuốc vào, thuốc uống vào, năm phút đến mười phút sau liền thấy hiệu quả. Vậy có hiệu quả không?

[Có chứ. Đây là thuốc đặc trị mà.]

Con người đương thời của chúng ta đều rất thích thuốc đặc hiệu, cho nên quý vị thấy vì sao có rất nhiều người bị một số thần bí gạt. Quan hệ vớ

chồng họ không được tốt đã mười năm, hai mươi năm rồi, nhưng người này nói với họ:

- Anh phải mau đốt giấy tiền vàng, làm một số động tác nào đó, bảo đảm vợ chồng anh lập tức thay đổi tốt.

Ai cũng rất mong muốn uống thuốc đặc trị, nhưng không hề nghĩ đến rằng: “Băng đông tam xích, phi nhất nhật hàn” (có nghĩa: “băng đóng dày ba thước, không phải do lạnh một ngày”). Vậy có lý trí không? Không có!

[Ở đây ví dụ là đến xem bảo đốt đi, bởi vì chồng có người âm theo, (ví dụ nữ tử theo chẳng hạn), thế là cuối cùng thấy quan hệ không tốt (nghĩ là thuốc đặc trị mà), đồng ý luôn, đốt giấy đốt tiền vàng làm lễ luôn, hình nhân thế mạng luôn. Nhưng cuối cùng có được không ạ? Không được.

Tại sao tôi biết? Bởi vì trước tôi cũng có nghe người ta nói thế ạ, nhưng mà tôi không làm thôi.

Tôi đến, vị ấy cũng nói luôn với tôi là:

- Anh nhà chị có nữ tử theo, thế cho nên là, nếu mà không làm một cái lễ ... (hết độ khoảng mười mấy triệu thôi).

Bởi vì hồi đấy độ khoảng năm một nghìn chín trăm chín mấy, mười mấy triệu là to lắm, đốt hình nhân thế mạng, rồi bao nhiêu tiền vàng làm lễ.

Thế nhưng mà tôi không theo vì hồi đó tôi không thấy chồng tôi có hiện tượng gì, chẳng qua là tôi đến tôi xem lá trầu cau thì vị ấy cứ thế vị nói thôi. Bởi vì vị ấy thấy chồng tôi thấp thoáng, thấy trông chắc là cũng hình tượng đẹp đẽ, cũng giống như một số người nói trông như tài tử điện ảnh, cho nên là (vị này sinh năm 1969) vị ấy nói với tôi thế: “phải làm lễ thế này thế khác...”, nhưng tôi không theo. Đấy ạ. Chứ đúng như nếu tôi đang gặp cảnh chắc là tôi cũng theo rồi đấy.

Tiến sĩ Thái giảng tiếp:]

Vị phụ huynh này trải qua một hai tuần lại đến tìm tôi, nét mặt của cô thật khó coi. Cô nói:

- Thầy Thái ơi, đã xảy ra vấn đề rồi.

Tôi liền hỏi cô:

- Vấn đề gì?

- Hôm nay tôi nói với con gái tôi: “Con gái ơi, hôm nay mẹ rất mệt, con giúp mẹ phơi quần áo, mẹ sẽ cho con hai đồng”. Con gái của tôi đã nói với tôi rằng: “Hôm nay con cũng rất mệt, con không muốn kiếm tiền nữa!”.

Cô ấy đột nhiên cảm nhận rằng, loại thuốc đặc trị này đã lộ ra tác dụng phụ rồi.

Các bạn! Gia đình có phải là nơi để nói đến lợi ích không? Không phải! Quý vị đã đem chủ nghĩa mua bán đưa vào nơi ấm áp nhất, hài hòa nhất, đã bị chủ nghĩa mua bán làm cho thay đổi. Gia đình là nơi phải gánh vác; Gia đình là nơi dạy phải biết cảm ân, tri ân; Gia đình là nơi nhận biết bốn phận, hiểu được gốc hết về bốn phận, nơi biết được phải tận đạo hiếu.

Cho nên chúng ta phải có lý trí phán đoán thì mới có thể ngăn ngừa những tri thức không chuẩn xác trong sách vở, mới có thể ngăn ngừa trẻ nhỏ bị những thứ ô nhiễm này.

[Tôi còn nhớ khi nhỏ tôi có được đọc cái bài này ở trong cái quyển sách tập đọc, đọc lại nhé:

*“U ốm nằm nhà
Không ra đồng được
U đắp kín chăn
Mặt quay vào vách.*

*Em vẫn đi học
Đường xa càng xa
Người em ở lớp
Lòng em ở nhà.*

*U uống thuốc chưa?
Hạ rồi con sốt
Vắng vẻ một mình
U vui sao được?*

*Tan buổi học về
Em vượt con đê
Theo đàn cò trắng
Vắng U trên đồng
Nhiều người cũng vắng.*

*Vừa vào đến cửa
Đã gọi U ơi
U cố quay lại
Nhìn em mỉm cười.*

*Củ lửa nhen rồi
Nấu nồi cháo trắng
Đập trứng bỏ hành
U ăn ngon lắm.*

*Ghét cái bệnh tật
Làm U mệt người
Đừng ai ốm cả
Là vui nhất đời”.*

Đây bạn dạy con bằng tiền, cho nên khi bạn mệt thì nó bảo: “Con cũng mệt. Con cũng không muốn kiếm tiền nữa, vậy mẹ tự giặt quần áo, mẹ tự rửa bát đi”.

Nhưng nếu như bạn thật sự mang đạo đức, bạn dạy cho con được chữ hiếu, thì đây, bạn thấy đây, khi đi học mà còn “Người em ở lớp, thì lòng em ở nhà. U uống thuốc chưa? Hạ rồi con sốt. Vắng vẻ một mình. U vui sao được? Tan buổi học về. Em vượt con đê...” (Đi thật nhanh) “Theo đàn cò trắng. Thiếu U trên đồng. Nhiều người cũng vắng...”.

Tôi cũng thế. Ngày xưa mẩu thân tôi ốm, tôi không hề đi đâu, chỉ có kê một cái ghế ngồi bên cạnh, mẩu thân mở mắt ra thì tôi lại hỏi: “Mẹ ăn

cái gì?”, vô cùng lo lắng, “mẹ có uống nước không, mẹ cần cái gì?”. Đây là lúc mẫu thân tôi bị cảm.

Nhưng nếu như bạn đưa vào gia đình cái chủ nghĩa mua bán, bạn dùng tiền để bạn dạy con, thì về sau cái quả báo bạn được, chúng cũng sẽ dùng tiền đối với bạn. Cho nên bạn nào đã đi vào cái đường lối này phải rút kinh nghiệm.

Kinh nghiệm của bản thân tôi vừa nói với bạn ở trên đó, rằng ngày trước tôi cũng dạy con tôi bằng tiền, quét nhà này, nấu cơm này, được điểm tốt này, đều tiền hết, còn như không làm thì phạt tiền, trừ vào luôn số dư mà các con tôi đã kiếm được.

Quả báo của tôi là gì? Khi tôi bị cảm ốm, con trai tôi lúc đó đang làm ở Vietcombank, tôi bảo con trai tôi đi mua thuốc cho mẹ. Tôi nằm ốm ở nhà cứ chờ thuốc mãi. Lúc con tôi về đến nhà, lúc ấy cũng là khoảng 10 giờ đêm, con trai tôi đưa cho mẹ gói thuốc xong thì nó nói, nó nói sao:

- Con mua hết 50 nghìn mẹ à, mẹ cho con xin lại tiền thuốc đi.

Tôi nằm trên giường mà rơi nước mắt. Không phải là con tôi không có tiền, bạn phải hiểu lương Vietcombank rất cao, vậy mà nó đòi 50 nghìn tiền thuốc mua cho mẹ ốm.

Còn con gái tôi thì sao? Trước đây con gái tôi có một cái cửa hàng kinh doanh lụa ở trên Ebay, thuê người quản lý, tiền kiếm được cũng khá. Nhưng khi cô quản lý nghỉ việc, con gái tôi lo lắng phát sốt phát rét, đau đầu quá. Tôi thấy vậy quá xót con, liền tạm thời đứng ra quản lý cho con trong lúc nó quá khó khăn. Bạn phải hiểu là làm không công đấy nhé, không 1 hào, không 1 xu. Vậy mà có lần nó nghi ngờ rằng tại sao lợi nhuận của tháng này không được như nó dự tính, nó liền chạy sang, thốc sang nhà tôi vào đúng lúc giữa trưa và vịn vịn tôi: “Tại sao lợi nhuận tháng này lại chỉ có thế này thôi?”. Tôi quá đau lòng, nước mắt rơi lã chã. Nhưng trách ai? Lúc ấy tôi chỉ biết trách móc rằng con mình sao bất hiểu thế, nó không hiểu được lòng cha mẹ.

Giờ đã học đạo Thánh hiền, đã biết mình đưa chủ nghĩa mua bán vào gia đình, dạy con bằng vật chất thì bây giờ nó cũng “mua bán” với mình, chỉ có tiền.

Cho nên khi tôi đọc đến đoạn này của Tiến sĩ Thái, tôi bưng tỉnh. Tôi muốn đưa các con vào Đệ Tử Quy nhưng chúng không chịu học, chúng bảo rằng trò này là của con trẻ.

Tôi liền dùng phương tiện để dẫn dắt các con. Tôi nói:

- Các con đều thông minh và có trí tuệ, vậy các con hãy dạy Đệ Tử Quy cho các cháu nhỏ đi, đảm bảo mọi người, cha mẹ của các cháu sẽ cảm ơn con cho mà xem.

Vì các con tôi khá thông minh nên cũng khá là ngạo mạn, nên khi nghe tôi dụ vậy chúng cũng dần dần bằng lòng dạy Đệ Tử Quy cho trẻ nhỏ, vì chúng chủ yếu là cầu danh mà.

Nhưng muốn dạy thì chúng phải đọc, phải học, vậy là chúng bắt đầu được “phá mê, khai ngộ”, và chúng cũng thực hiện dần dần từng bước “thân giáo” cho học trò của chúng.

Giờ đây tôi cũng không còn phải phàn nàn hay chê trách gì về các con tôi, vì chúng rất có hiếu, bố mẹ cần gì chúng cũng đều biếu hết, thậm chí chưa cần chúng cũng tự nghĩ ra để biếu bố mẹ, nhiều khi thấy phí phạm quá lại phải nhắc nhở chúng.

Tiến sĩ Thái giảng tiếp:]

Được rồi, chúng ta trở lại xem, rốt cuộc phải nên học những loại sách nào? Những giáo huấn nào mới thật sự xây dựng nên lý trí?

Tiến thêm một bước chúng ta phải suy nghĩ đến vấn đề này.

[Bây giờ vậy thì nếu nói không học ở cha mẹ, không học ở sách vở này, không học gọi là ở nội dung khác này,

Chúng ta chuyển sang ý thứ tư:

4- Vậy thì học ở nhiều người nhiều kinh nghiệm có được không?

Có một nhà tâm lý học năm 40 tuổi viết ra một quyển sách, 60 tuổi lại viết ra một quyển sách nữa.

Các bạn! Quý vị muốn xem quyển sách nào? 60 tuổi hay 40 tuổi ạ? Vâng. Tại sao vậy? Vì các bạn cho là 60 tuổi kinh nghiệm phong phú? Kinh nghiệm có phần kinh nghiệm tốt, cũng có phần kinh nghiệm xấu thì sao? Vậy kinh nghiệm xấu phong phú cũng phải học sao?

[Tôi ví dụ, trước đây tôi có xem một cuốn phim của Đài truyền hình Việt Nam, tiêu đề là “Bài ca không quên”. Trên đây có cái bài hát là: “Có một bài ca không bao giờ quên”, đó, các bạn có biết bài đấy không? “Là lời Tổ quốc chẳng khi nào bình yên”, đó. Cái câu chuyện kể về gì? Tức là một số đồng đội chiến hữu, khi còn ở chiến trường, giữa cái sự sống với cái chết họ vô cùng thương nhau, họ nhường cơm sẻ áo cho nhau, họ nhường nhau từng chén nước. Sau khi Sài Gòn giải phóng, thì khi họ vào đây thì trước cái sự phồn hoa, trước cái cuộc sống vật chất dư dả thì có một số người được đề bạt lên làm cái chức gọi là chủ tịch nọ, chủ tịch kia, thì cuối cùng làm sao? Sa ngã vì vật chất.

Vậy thì không thể nói là càng nhiều tuổi thì cái đời sống, cái cuộc sống kinh nghiệm càng phong phú càng là tốt lên.

Tiến sĩ Thái giảng tiếp:]

Có phải là sống được càng già thì càng có trí huệ không? Không nhất định vậy. Vì xã hội là một cái lò ô nhiễm lớn, cho nên, các bạn! Người hai mươi tuổi “đơn thuần” hay là người bốn mươi tuổi “đơn thuần”? “Đơn thuần” là gần trí huệ, hay là “Phức tạp” gần trí huệ?

[“Đơn thuần”, vì chúng ta cuối cùng chỉ học một cái điều làm sao ạ? Buông được phiền não xuống, bạn đưa được về đây là bắt đầu là trí huệ thật khai mở. Thế bây giờ bạn phiền não đầy ra thì làm sao bạn gần được trí huệ?

Tại sao người già thời nay lại bị bệnh Alzheimer nhiều? Thầy Thái nói có 2 lý do: 2 lý do gì các bạn? Vâng ạ! Một là bạn phiền não quá nhiều, bạn tích tụ bây giờ vẫn cứ tiếp tục tích vào nữa; Thứ hai là gì ạ? Bạn không dùng đến nó nữa. Tức là gì? Cái trí não này bạn không chịu vận động, suy nghĩ nữa.

Tôi hôm qua có nói với cư sĩ Ông, tôi bảo:

- Thôi bây giờ những cái bài của tôi cuối cùng thì tôi nhờ cư sĩ Ông soát xem cái chỗ nào không cần thiết nữa thì cắt đi.

Thế thì lúc đầu nhận với tôi “ừ, ừ” nhưng không làm, vì thích nghe pháp của Hòa thượng lắm, cứ ngồi nghe suốt, tôi bảo:

- Nay, nếu ông không làm cho tôi, mà đây là cho đại chúng, thì tôi nói với ông cẩn thận Alzheimer.

- Tại sao bà nói tôi nói thế?

Tôi bảo:

- Đây nhé, khi ông nghe pháp của Hòa thượng, ông thích được câu nào thì vào câu đấy, không thì ông ngủ, tức là cái đầu này của ông không chịu vận động một cách cho nó rớt ráo.

“Nhiều khi tôi thấy ông vừa nghe, hai tai cảm tai nghe, nhưng mà ông lại ngủ gật - tôi bảo - đây là ông không vận động. Nhưng nếu như ông giúp cho tôi thì cái việc công đức là cho tất cả mọi người đã được rồi, mà khi ông nghe, bởi vì nói cho cùng ông rất thương tôi, cũng là vì đại chúng ông sẽ phải soi xét từng câu coi chỗ nào cần cắt hay không thì đầu óc ông sẽ định vào cái bài này, thì đây là ông vận động trí não, ông không để cho nó gọi là ngủ quên nữa. Ông rèn luyện như thế thì được, và đồng thời là ông còn có công đức”.

Đồng ý rồi.

Cho nên bạn nhớ nhé, không phải là càng nhiều tuổi thì càng có trí huệ.]

Rất nhiều sự việc quý vị tưởng như đúng mà là sai. Quý vị phải rõ ràng tường tận thì con dấu của quý vị mới có thể đóng đúng, nếu đóng sai rồi, cuộc đời có thể là không quay đầu lại được nữa, cho nên phải hết sức cẩn thận.

Rất nhiều bạn đều nói: Cuộc đời họ có thể có trí huệ tương đối cao. Trong câu nói này có hai chữ mà chúng ta phải suy xét, đó là chữ “Có thể”.

[Ví dụ bạn tin vào tôi, nhưng tôi lại nói theo cái ý của tôi, chứ tôi không hề nói theo cái lời dạy của Cổ Thánh tiên Hiền, tôi nói có thể, bạn nghe tôi thì sẽ có thể bạn sẽ tốt. Cái chữ “có thể” này bạn phải suy xét.]

Nếu như quý vị tin tưởng họ, họ “có thể” nói đúng, quý vị đem cuộc đời giao phó cho họ, thậm chí đem hạnh phúc của con bạn sau này giao cho họ, như vậy quá nguy hiểm.

Cho nên không thể nghe người nào đó nói là mình tin ngay, vì lời của họ nói vẫn không thể ấn chứng là “trí tuệ”, vì vẫn không thể ấn chứng là “chân lý”.

[Ở đây có một số bạn, tôi nói là các bạn đơn giản quá, cái gì cũng tin, bạn mang kể tôi, tôi bảo không tin, kể rất hoan hỷ. Trong lòng tôi đã biết không có ấn chứng trí tuệ, vì sao tôi biết? Vì nói không giống với cổ Thánh tiên Hiền nói, không giống những điều Hòa thượng dạy, vậy thì tôi không tin. Thế nhưng mà lịch sự thì lúc đầu tôi im, xong về sau tôi cũng phải cảnh tỉnh, (toàn là đồng tu cả).]

Phần giảng của Tiến sĩ Thái hôm nay chúng ta dừng ở đây. Bây giờ chúng ta sẽ chuyển sang chuyên mục “Trao đổi cùng đồng học” với

Chủ đề: Muốn chọn lựa đúng phải có trí tuệ

*** Hỏi:** Gần đây, con của con khi ôn thi học kỳ không chịu học vì cháu bảo chỉ cần học làm người tốt qua Đề Tử Quy là được rồi, vì làm người tốt sẽ có tất cả. Kính thưa cư sĩ cho con hỏi, vậy con đang sai ở chỗ nào?

*** Trả lời:**

Kính gửi đồng học! Trong Đường Đến Hạnh Phúc (VCD 04), Tiến sĩ Thái có dạy về thứ tự học tập như sau:

- Học thành thật trước, linh hoạt sau;
- Học làm người, làm việc trước, rồi học tri thức, thường thức sau.

Thứ nhất: Nói về học thành thật trước, học linh hoạt sau

Có vị nữ cư sĩ có kể lại rằng:

“Khi vị ấy đi làm thì làm ở trong một cái cơ quan là môi trường tài chính, thế thì rất là nhiều các cái nguy hiểm ở bên cạnh, thì về phụ thân của vị ấy cứ nói với vị ấy rằng là:

- Đây con phải làm cái này để bảo vệ mình không có thì họ cứ tha hồ họ tư túi xong họ lại bắt đầu bảo con ký, đến khi con ký xong đến lúc tội con mang, con phải làm như thế này mới bảo vệ được mình, con phải làm cái kia mới bảo vệ được mình.

Ngày nào về cũng dạy, mỗi hôm dạy một kiểu. Cuối cùng mẹ của vị cư sĩ này mới hỏi bố của vị cư sĩ là:

- Ông buồn cười nhỉ, tại sao ngày xưa ông không dạy nó từ sớm, đến bây giờ ông mới mỗi hôm ông mới nói cái mẹo phải như thế này thế khác?

Thế cụ bảo sao? Cụ bảo:

- Trước tiên tôi phải dạy nó làm một con người đã, sau khi nó đã làm một con người lúc ấy tôi mới dạy mẹo, rồi từ mẹo rồi mới mưu, rồi mới kế, rồi mới sách. Còn nếu nó không làm được một con người mà tôi dạy mưu mẹo nhiều thì nó chỉ có hại người.

Cho nên là học thành thật trước, học linh hoạt sau. Chưa học thành thật đã học linh hoạt cuối cùng chỉ là thủ đoạn ngôn nghề để lừa người, lợi mình thôi.

Chúng ta sang nội dung:

Thứ hai: Học làm người, làm việc trước, học tri thức thường thức sau

Một là: Học thái độ làm người, làm việc (tức học luân lý, đạo đức) trước:

Học luân lý, đạo đức từ giáo huấn của Thánh hiền. Trẻ nhỏ ngày nay từ khi thai giáo, cho đến 1000 ngày tuổi (3 năm), rồi đến 6 tuổi, trẻ đều đã không được học.

Vậy bây giờ trẻ sẽ học ở đâu?

Như tôi đã nói ông nội tôi cũng đã là người dạy về Nho giáo. Tôi lại đọc lại cho các bạn nghe bài thơ ông nội dạy chúng tôi từ khi tôi 3 tuổi, tất cả anh em đều phải học thuộc lòng sớm sấp.

*“Cái đạo làm người
Phải yêu cha mẹ
Phải quý anh em
Phải trung với nước
Phải hiếu với dân*

*Chồng phải nể vợ
Vợ phải nể chồng
Vợ nào chồng ấy
Phải cho phân biệt*

*Đối với bạn bè
Phải giữ lòng tin
Làm cha phải lành
Làm con phải hiếu”.*

Ngày đấy cụ dạy tất cả anh em tôi đều phải học thuộc lòng, cụ cũng có một chút gọi là vật chất.

- Con mà thuộc ông cho con 2 xu mua xôi.

Sương quá ngày xưa chỉ 1 xu, 2 xu thôi bạn ạ, thế là cuối cùng học thuộc nhanh. Thế là mỗi lần khách đến:

- Con đứng ra đây đọc cho khách nghe.

Xong rồi tám tắc:

- Mới bé thế này mà đã thuộc cả bài thế.

Cụ lại bảo:

- Ôi, nó còn thuộc nhiều nữa.

Thế thì mình thích quá ừ thì được động viên để cho mình còn chịu khó học.

Nhưng mà thật sự rằng những cái lời nói đấy từ năm 3 tuổi nó đi theo tôi chắc phải đến khi nào tôi xả bỏ báo thân này tôi cũng không quên.

Ở trường, tất cả các trường học chúng ta đều có câu gọi là: **“Tiên học lễ, hậu học văn”**, nhưng mà nếu nói học lễ là gì thì chắc là các bạn cũng như tôi ngày xưa chả hiểu gì cả, đến bây giờ thực sự đi vào Nho giáo, đi vào đạo Thánh hiền rồi thì mới hiểu chữ “Lễ”.

Từng câu từng chữ, đây học lễ, cái bước một chính là học **Đệ Tử Quy**, từng câu từng chữ trong **Đệ Tử Quy** đều dạy bạn học lễ đấy: “Cha mẹ gọi phải đến ngay; cha mẹ sai chớ lười biếng”, đều lễ đấy. “Cha mẹ dạy phải kính nghe; cha mẹ trách phải thuận sửa; đông phải ẩm hạ phải mát; sáng phải thăm tối phải viếng; đi phải thưa về phải trình; thường ổn định, chớ danh lợi mà đôi nghề”.

Thời xưa thì là **Hoàng Hương** “quạt nồng, ấp lạnh”. Tức là gì? Khi mà trời nóng thì **Hoàng Hương** dùng quạt để quạt cho cha, thế còn trời lạnh thì ủ chăn cho cha.

Vậy thì bây giờ chúng ta không cần như thế nữa. Bây giờ bắt đầu tôi nói đến trường hợp có vị nữ cư sĩ ấy lại kể cho tôi nghe, là mẹ của vị ấy bị lẫn. Thế thì bị lẫn thì cứ mùa đông thì lạnh, lạnh ời là lạnh, mùa đông vừa rồi khá lạnh. Vị ấy kể với tôi: lạnh thế cụ cứ quăng hết cả chăn ra, mà cứ đắp vào cụ lại quăng ra. Thế cuối cùng vị ấy tối nào cũng cứ bật điều hòa chiều ấm, để cụ có quăng chăn ra thì vẫn được ấm. Bây giờ mùa hè thì sao? Mùa hè thì cứ đắp hai, ba chăn vào, mồ hôi cứ toát ra thế này, mà bảo bỏ ra thế nào cũng không được. Phải làm động tác gì? Lại bật điều hòa suốt đêm. Để làm gì? Để dù cụ có đắp chăn vào thì ấm là vừa. Đây gọi là: “**Đông phải ẩm, hạ phải mát**”. Ta không làm được như thời xưa, thì thời nay ta làm đi. Không có lúc ấy lại bảo là: “Ồi trời ời, tiền điện vừa tăng 8,3%, bây giờ cứ điều hòa suốt thế này thì chết!”. Không được.

Vậy bây giờ trẻ sẽ học ở đâu? Đó, phải dạy thái độ làm người, làm việc trước. Vậy thì phải học ở đâu?

1. Học từ cha mẹ được tiếp cận đạo Thánh hiền, bổ túc cho con, dùng “thân giáo” cho con.

Đây, các bạn là cha mẹ, các bạn tiếp cận đây vậy các bạn về phải dạy con. Nếu các bạn không dạy thì các bạn là ngày tàn. Có hậu về sau

không? Không có, vô hậu. Cổ nhân thường nói: “Ôi trời, (ví dụ) mấy cụ này có phước lắm, có hậu lắm”, tức là họ đánh giá có hậu là lúc già gần đất xa trời được con cháu nó chăm sóc, rồi tất cả mọi việc như thế, thì đấy mới gọi là có hậu. Còn nếu như bạn không dạy thì về sau cuộc đời bạn ngày tàn. Đã nhìn thấy bao nhiêu trường hợp rồi.

2. Hoặc có thể áp dụng mô hình “Lớp học đạo đức” như Hòa thượng đã thực nghiệm mở ở rất nhiều nơi.

Towomba này, rồi Phúc Kiến này. Lớp học đạo đức là gồm dạy 4 nội dung:

Nội dung thứ nhất là, là giáo dục cái gì ạ? Luân lý.

Luân lý là gì? Là Ngũ luân đấy. Là gì? Ai đọc cho tôi với ạ? “Phụ hữu biệt, phụ tử hữu thân, trưởng ấu hữu tự, bằng hữu hữu tín, quân thần hữu nghĩa”. Ngũ luân đấy. Luân lý.

Thứ hai dạy đạo đức: “Nhân chi sơ tính bản thiện”. Làm sao dạy trẻ làm thiện thì dần dần cái tính thiện của nó sẽ được khai mở.

Cái thứ ba là dạy nhân quả:

Đấy, đưa Liễu Phàm Tứ Huán vào cuối cùng hỡi. Định làm cái gì nghĩ đến quả báo đến với mình sợ không dám làm. Hòa thượng bảo cái dạy nhân quả là hiệu nghiệm nhất.

Cuối cùng mới dạy về tôn giáo.

Thế là Hòa thượng bảo “mở các mô hình lớp học đạo đức, tôi nghĩ phải mấy năm, nhưng không ngờ chỉ có mấy tháng dân cả vùng đấy đều thay đổi”. Đấy.

Tiếp đến là nội dung:

Hai là: Học tri thức, thường thức sau

Học tri thức thường thức sau chính là học văn hóa với các kiến thức văn, toán, sử, địa lý, vật lý, hóa học... bình thường như chúng ta thường học.

Ông nội của thầy Thái đang làm nghề đánh dậm còn phải quay trở lại để đi học hành. Thế bây giờ bạn lại bảo không học tri thức nữa, chỉ học làm người thôi. Tí nữa tôi sẽ có câu kết luận.

Chúng ta sẽ nhắc lại một chút:

- Muốn hạnh phúc phải chọn lựa đúng;
- Muốn chọn lựa đúng phải có trí tuệ;
- Muốn có trí tuệ phải học;
- Học gì? Học cả hai: Học thái độ làm người, làm việc và học tri thức (văn hóa).

Còn nếu bảo không cần học tri thức (học văn hóa tốt), chỉ cần “học làm người” tức là như chúng hiểu là chỉ cần học *Đệ Tử Quy*, thì việc học *Đệ Tử Quy* này của chúng là giả, chỉ là hình thức.

Tại sao nói thế? Vì có một điều rất rõ ràng, nếu chúng thật sự học được đạo Thánh hiền, thật sự học được làm người, tất chúng sẽ có hiếu với cha mẹ, chúng biết thương yêu cha mẹ thật lòng thì chắc chắn chúng sẽ nỗ lực học tốt để cha mẹ được vui, như *Đệ Tử Quy* dạy: “Cha mẹ thích dốc lòng làm” để được báo hiếu cha mẹ sau này, báo ân xã hội, thầy cô giáo. Còn nếu không, chữ Hiếu chúng học được trong *Đệ Tử Quy* này chỉ là hình thức mà thôi, là giả không phải là thật.

Vậy thì đã là chữ Hiếu giả, văn hóa thì lại dốt thì đến lo cho mình còn không nói chi đến hy sinh phụng hiến vì xã hội, vì đại chúng. Lúc này chữ “chí tại Thánh hiền” mãi mãi là treo trên 9 tầng mây mà chúng không bao giờ có được.

Cho nên vì đã không được học làm người từ thơ ấu thì bây giờ phải bổ túc lại. Cho nên phải học cả hai, học làm người lẫn học văn hóa đều phải tốt.

Vâng ạ, thời gian đã hết, bài chia sẻ của chúng ta hôm nay, xin tạm dừng ở đây.

Ngày mai chúng ta sẽ học nốt nội dung cuối cùng của chương I đó là: “Phải học từ trí huệ Thánh hiền”, vì đây là chân lý tuyệt đối.

Sau đó chúng ta sẽ chuyển sang chương mới, Chương II: “Xã hội muốn hạnh phúc phải giáo dục đạo đức”. Nhưng trước khi sang Chương II, chúng ta sẽ ôn tập chương I: “Gia đình muốn hạnh phúc phải giáo dục đạo đức”.

Chúc bạn

*Thuộc lòng Đệ Tử Quy
Hành đúng từng câu chữ
Nội hóa tâm cung kính
Là bạn được thân người.*

Xin chào và hẹn gặp lại các bạn vào bài học ngày mai. Xin cảm ơn!